

LINDE

CANYELLES, TORRE BARÓ,
VALLBONA, CIUTAT MERIDIANA

Autors:
Myriam Meloni i Arnau Bach

Pròlegs:
David Fernández
i Montse Santolino

» L'Ajuntament de Barcelona publica el llibre *Linde. Canyelles, Torre Baró, Vallbona, Ciutat Meridiana*, dels fotògrafs Myriam Meloni i Arnau Bach, amb pròleg de David Fernández i Montse Soto. El llibre és un recull fotogràfic i testimonial de la gent i la vida de quatre barris situats al límit de Barcelona, al districte de Nou Barris.

» Aquesta obra, fruit d'un any i mig de treball de camp dels dos fotògrafs, ens ofereix un passeig fotogràfic i sociològic per la frontera nord de la ciutat, plena de vida, d'orgull de barri i de comunitat. És un exercici d'etnografia visual sobre Canyelles, Ciutat Meridiana, Torre Baró i Vallbona.

» L'objectiu d'aquest llibre és donar veu a aquests barris perifèrics –que moltes vegades no n'han tingut– que sempre s'han representat visualment amb molts prejudicis. Arnau Bach i Myriam Meloni ens expliquen històries de vida dels barris, tractades amb respecte i curiositat i, al mateix temps, amb la mirada artística de la càmera fotogràfica.

«Cal treballar com mai i com enlloc perquè la perifèria –en tants sentits– deixi de ser-ho, perquè esdevingui el centre des d'on tot trontolla i tot es mou, perquè deixi de pensar-se com a tal, perquè la seva gent deixi de creure que són convidats de cartó pedra en tot això i s'assumeixin com allò que són: l'eix central, l'autèntica esperança de futur per al país», diu David Fernández.

Myriam Meloni i Arnau Bach, amb el seu treball *Linde*, ofereixen un profund retrat fotogràfic contemporani –gairebé etnogràfic– dels quatre barris fronterers de l'extrem nord de la ciutat: «El primer interès és retratar fotogràficament els límits de Barcelona, i Nou Barris és el districte més allunyat del centre», apunta el coautor del llibre, Arnau Bach. En aquest districte, els quatre barris que marquen la darrera línia de la ciutat i donen nom a aquesta frontera són Canyelles, Torre Baró, Vallbona i Ciutat Meridiana.

Històricament, en aquests barris hem trobat gent de procedències molt diverses i amb unes possibilitats econòmiques força baixes. Ciutat Meridiana, Vallbona i Torre Baró, en aquest ordre, són els tres barris amb la renda familiar mitjana més baixa de la ciutat. Són barris ocupats per antics barraquistes, expropiats –com les famílies desplaçades l'any 77 des del Poblenou o el Carmel–, immigrants procedents d'Andalusia i Extremadura que van fugir de les seqüeles de la Guerra Civil, o de l'Equador, de Colòmbia, de l'Atlas o de la República Dominicana. Actualment hi ha gent originària de 187 països diferents i s'hi parlen més de 300 llengües.

El llibre, a més, està enriquit amb testimonis d'habitants dels barris, com l'Esperanza, que malgrat els problemes de carbonatació del formigó que va tenir el seu habitatge, no ha perdut mai la il·lusió pel seu pis de Canyelles. Tot i la seva senzillesa, per a ella és un «palau». També hi trobem la Mari Carmen que, d'ençà que va arribar al barri de Torre Baró, seu sempre al mateix banc per observar els moviments de la natura; o la Cecília, que regenta un bar dels anys setanta sense nom però que tothom coneix com el Tio Cuco, en homenatge al seu pare i fundador del local; o l'Antonio Gómez, fill de la Guerra Civil, que juntament amb la seva mare havia d'amagar-se al camp per evitar els bombardeigs; o el Diego, que recorda la seva infantesa, l'època de l'interfon i de

les quedades amb una trentena d'amics per baixar al carrer a jugar a futbol; i per acabar, l'Antonio Monserrante, que arribà a Barcelona des de Castelló sense saber llegir ni escriure i, per poder comunicar-se amb la família, es va apuntar a una acadèmia, i anys després va anar a la universitat. També hi podem trobar famílies separades, com la Verónica, equatoriana, o el Wilson, d'origen dominicà, o la Naima, marroquina, separada però lliure, feliç de poder anar a restaurants ella sola, comprar sola o caminar sola.

CANYELLES

El barri de Canyelles sorgeix sobre els antics terrenys de la Guineueta Vella, una barriada d'autoconstrucció sense aigua corrent ni enllumenat, que va néixer de la mà de la migració obrera dels anys quaranta i cinquanta. Després d'un llarg procés d'expropiació de cases, terrenys i barraques, el Patronat Municipal de l'Habitatge i constructors privats hi van edificar una nova urbanització de gairebé tres mil habitatges destinada a «reabsorbir» la població barraquista assentada a Barcelona. Als desplaçats de la Guineueta Vella, els van oferir inicialment traslladar-se al nou i més allunyat polígon de Ciutat Meridiana amb una indemnització irrisòria. Gràcies a les fortes lluites veïnals, els veïns expropiats van obtenir la concessió de pisos a la nova urbanització, van aconseguir que l'entitat expropiadora es fes càrrec del preu d'entrada a les seves noves cases i que el lloguer no fos superior al 10% del salari base.

TORRE BARÓ

Torre Baró neix a principis del segle xx a la muntanya de Collserola arran d'un projecte urbanístic destinat a la classe mitjana i popular anomenat Ciutat Jardí. Promogut pel propietari dels terrenys, Manuel de Sivatte, i per l'aleshores alcalde de Barcelona i empresari, Fabra i Puig, aquell projecte pretenia crear una zona residencial en un entorn idíl·lic com a alternativa a les males condicions de vida que hi havia a la Barcelona industrialitzada del moment. Ciutat Jardí no va prosperar a causa de la mala comunicació de la zona i de la falta de fons.

Tot i que els terrenys no tenien serveis bàsics, a mitjans del segle xx el turó es va omplir de cases construïdes pels seus propietaris després de l'èxode rural de la postguerra.

Persones vingudes en gran part d'Extremadura i Andalusia van construir les seves cases durant la nit, quatre parets i un sostre, perquè l'endemà no poguessin ser enderrocades. A finals dels anys seixanta la perifèria obrera havia crescut enormement: encara no hi havia cap línia d'autobús que arribés fins allà i dotze vagons de tramvia convertits en aules feien d'escola als nens del barri. Des d'aleshores i fins avui, els veïns de Torre Baró lluiten per veure reconegut el seu dret a viure en un barri digne.

VALLBONA

El barri de Vallbona està situat al punt més septentrional de Barcelona, envoltat pels límits de Montcada i Reixac i el riu Besòs.

A principis dels anys trenta ja s'estenien als seus terrenys importants explotacions agrícoles que aprofitaven l'aigua del Rec Comtal, però el barri no comença a prendre forma fins a mitjans del segle XX, quan hi apareixen els primers nuclis habitats autoconstruïts.

Amb les obres realitzades per engrandir les vies d'accés a la ciutat de Barcelona, Vallbona va quedar desconnectada dels seus barris veïns fins a la més recent construcció, el 2005, del pont del Congost, que uneix el barri amb Ciutat Meridiana i Torre Baró.

CIUTAT MERIDIANA

Les trenta-cinc hectàrees on sorgeix avui el barri de Ciutat Meridiana eren terrenys destinats a construir un cementiri. Al final, aquest ús va ser descartat perquè els terrenys es van considerar massa humits. Durant l'alcaldia de Porcioles es va atorgar el permís d'urbanització d'un nou barri sobre aquests mateixos terrenys.

El 1963, un grup de promotors presidit pel polític i empresari franquista Joan Antoni Samaranch va iniciar la construcció del polígon d'habitatges de Ciutat Meridiana. La constructora va desenvolupar un barri d'uns tres mil vuit-cents habitatges dividits en vuitanta blocs, sense serveis, amb equipaments escassos i amb greus problemes estructurals.

Per a més informació:

<http://ajuntament.barcelona.cat/barcelonallibres/>

Laura Santaflorentina / Tel. 699061244 / E-mail: laurasantaflorentina@gmail.com